

Білоус-Осінь Тетяна Ігорівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри адміністративного і фінансового права, кандидат
юридичних наук*

«М'ЯКЕ ПРАВО» У СИСТЕМІ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Система джерел адміністративного права не є сталим явищем, її стан опосередковано рівнем розвитку суспільних відносин, побудовою та функціонуванням національних, міжнародних та міждержавних інституцій, створенням єдиних підходів до вирішення проблем правового характеру. Віднесення м'якого права до системи джерел адміністративного права є наслідком процесів євроінтеграції України.

У цілому, в науковій літературі термін «м'яке право» застосовується до декларативних норм міжнародних договорів, модельного законодавства (legal soft law) [1, с. 196], та до норм політичних домовленостей, норми яких володіють не юридичною, а морально-політичною обов'язковою силою (non-legal soft law) [2, с. 432]. Оксфордський юридичний словник містить таку дефініцію: «М'яке право» (у міжнародному праві) – це правила поведінки, наприклад: міжнародні договори, які ще не вступили в силу, резолюції ООН чи міжнародних конференцій, які не є обов'язковими за своєю природою, проте являють собою більш ніж просто заяви про політичні прагнення» [3]. Іноді визначення «м'якого права» дається просто шляхом перерахування актів, що не мають обов'язкової сили (рекомендації міжнародних організацій, спільні комюніке, спільні заяви, меморандуми намірів тощо).

До м'якого права віднесемо наступні форми вираження у сфері управлінської діяльності: рішення, резолюції міжнародних та міжурядових організацій, які носять рекомендаційний характер; політичні домовленості, які

тим чи іншим чином впливають на регулювання адміністративних правовідносин; модельне законодавство, яке може бути застосовано у регулюванні адміністративних правовідносин.

Основним призначенням м'якого права у сфері регулювання адміністративних правовідносин є можливість впровадження нових стандартів публічного адміністрування таким чином, щоб відбулося їх втілення у практичну площину без додаткової юридичної регламентації, а юридичні кордони між державами було усунуто.

Очевидним є те, що норма м'якого права, як і внутрішньодержавна правова норма, по суті, встановлює певну модель чи стандарт відповідної поведінки суб'єктів права і без механізму її імплементації на національному рівні є лише фікцією. М'яке право може бути імplementованим до національного законодавства за допомогою матеріальної інкорпорації, коли положення вводяться у внутрішньодержавне право через нормативно-правові акти (наприклад, прийняття Закону України «Про електронний цифровий підпис» [4] або внесення змін до Закону України «Про державну службу» [5]) та через політичні домовленості (наприклад, прийняття **Меморандуму про порозуміння і співпрацю між Національним агентством з питань запобігання корупції та Бюро із запобігання та боротьби з корупцією Латвійської Республіки [6]**).

Норми м'якого права не володіють ознаками формальної визначеності. У силу цього, змістом норм м'якого права не є права й обов'язки сторін. Крім того, якщо норма міжнародного права забезпечується міжнародно-правовим примусом, то стосовно норми м'якого права цього сказати не можна. Сторони позбавлені можливості скористатися правовими засобами примусу. Реалізація норм м'якого права здійснюється державами самостійно, шляхом добровільного виконання. Порушення норми м'якого права не тягне міжнародно-правової відповідальності. Це не означає, що ігнорування м'яко-правових зобов'язань

завжди залишається безкарним, у такому разі може виникнути, наприклад, політична чи економічна відповідальність.

Використання м'якого права в якості регулятора адміністративних правовідносин опосередковано рядом факторів, а саме: нормами м'якого права врегульовано найбільш динамічні, нестабільні, мінливі суспільні відносини, які вимагають відповідного гнучкого підходу; нормам м'якого права притаманно відмінні механізми санкціонування, моніторингу та нагляду за їх дотриманням; для норм м'якого права є характерним відмінний спрощений процес імплементації до національної правової системи; м'яке право створює одночасною умови для гармонізації адміністративного законодавства та збереження суверенітету держави у сфері публічно-правового регулювання тощо.

Таким чином, бажання Української держави вступити до ЄС повинно бути підкріплено розумінням того, що змін потребує не лише правове регулювання суспільних відносин та його формальне вираження, а й теоретичне обґрунтування цих змін в цілому. М'яке право являється зовнішнім виразом приписів непрямой дії, які мають беззаперечний опосередкований нормативний вплив на адміністративні відносини в Україні, що у подальшому конкретизується у нормах законодавства. Вбачається доцільним подальше дослідження ролі м'якого права як джерела адміністративному права України.

Список використаної літератури:

1. International Law. Second Edition. Edited by Antonio Cassese. Oxford University Press. 2005. – P. 196. [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.goodreads.com/book/show/93862.International_Law
2. Candelaria M. Sedfrey. The Legal Characterization of the Asia-Pacific the Economic Cooperation (APEC) and the Individual Action Plans in International

Law. 2008. – P. 432. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://ateneolawjournal.com/main/authorarticles/8>

3. Oxford Dictionary of Law, Sixth Edition. Edited by Elizabeth A. Martin, Jonathan Law. Oxford University Press. 2006. – P. 502. – [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://rutracker.org/forum/viewtopic.php?t=552149>
4. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22.05.2003 № 852-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 36. – Ст. 276.
5. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII// Відомості Верховної Ради України. - 2016. - № 4. – Ст. 60.
6. **Меморандуму про порозуміння і співпрацю між Національним агентством з питань запобігання корупції та Бюро із запобігання та боротьби з корупцією Латвійської Республіки.** – [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/201>